

ANTIKVARISK DOKUMENTASJON

Rasmus Meyers samlinger/KODE 3

Rasmus Meyers allé 7

Innhold

1 Innledning.....	2
2 Sammendrag	4
3 Vernestatus - sentrale begreper.....	5
4 Områdets historie og områdebeskrivelse	6
5 Bygningen	7
5.1 Realia	8
5.2 Bygningshistorie	8
5.3 Bygningsbeskrivelse.....	9
5.3.1 Konstruksjon.....	9
5.3.2 Fasader	10
5.3.3 Interiør/planløsning.....	13
5.3.4 Uteområde	22
6 Verneverdier og anbefalinger.....	25
7 Kilder.....	26

1 Innledning

Historisk har offentlige byggeri ofte vært påkostet og prestisjetungt, kjennetegnet ved solide og varige materialer og høy arkitektonisk kvalitet. Tidligere privateide bygninger, også disse av svært høy kvalitet, har av ulike årsaker kommet i offentlig eie. Slik har kvalitet og historie sammen ført til at Bergen kommune nå eier en rekke bygninger med høy kulturhistorisk verdi.

Bergen kommune, ved Etat for bygg og eiendom, har satt i gang et omfattende arbeid for å få oversikt over vedlikeholdsbehovet og tilstanden på de kommunale bygningene, og iverksetter tiltak med sikte på å oppnå et alminnelig vedlikeholdsnivå for alle eiendommene. For de verneverdige bygningene er dette også i tråd med nasjonale målsettinger for kulturminneforvaltningen. Et godt vedlikeholdsnivå sikrer bevaringsverdier og fører samtidig til reduksjon i behovet for omfattende reparasjonstiltak. Dette betyr også at originalmaterialer og bygningsdeler i større grad kan bevares, fremfor å skiftes ut, og er derfor et godt kulturminnevern.

Våren 2015 har Byantikvaren dokumentert 32 kommunale bygninger med kulturhistorisk verdi. Bygningene har ulikt formelt vern. Dette skyldes flere forhold. De dokumenterte bygningene er likevel alle definert som verneverdige bygninger av Byantikvaren og bør forvaltes som det. Bygningene er i kategoriene barnehager, kulturbygg og administrasjonsbygg. Listen dekker ikke alle de kommunalt eide bygningene i disse kategoriene. Noen bygninger og bygningskompleks er nylig istandsatt, eller er under istandsetting, og faller derfor utenfor dette kartleggingsprosjektet. I samråd med Byantikvaren, har Etat for bygg og eiendom valgt ut bygningene med verneverdi innenfor de tre kategoriene og gitt Byantikvaren i oppdrag å lage enkle kulturhistoriske rapporter for disse. Rapportene inngår i eiendomsdatabasen for kommunale bygninger og som bakgrunnsmateriale for tilstandskartlegging av disse bygningene. Den bygg- og branntekniske tilstandskartleggingen er utført av eksterne konsulenter på oppdrag, med utgangspunkt i standard for tilstandskartlegging av verneverdige og fredete bygninger, og har gått parallelt med dokumentasjonsarbeidet. Innenfor tilgjengelig kapasitet og anledning, har Byantikvaren deltatt på en rekke av tilstandskartleggingene for å kunne bistå med informasjon og konkrete kulturminnefaglige råd vedrørende anbefaling av tiltak for brannsikring og vedlikehold.

Eiendommene representerer en bygningskatt for fellesskapet og viser hele spennet mellom internasjonale ikon og mer anonyme og tidstypiske bygninger, alle uttrykk for idealer og strømninger i sin samtid. I dokumentasjonsarbeidet Byantikvaren her har gjort for et stort antall bygninger, har det ikke vært mulig med grundige analyser eller kildesøk. Bestillingen har vært enkle rapporter som kan danne et bilde av de kulturhistoriske verdiene knyttet til den enkelte

bygningen, som et «føre var» ved planlegging og gjennomføring av tiltak. De kulturhistoriske rapportene er derfor ikke uttømmende for de enkelte bygningene, men baseres på tilgjengelige digitaliserte kilder, egne arkiver, litteratur, fagkunnskap og faglige vurderinger. Det er ikke gjort fysiske arkivøk i offentlige arkiv, og heller ikke bygningsarkeologiske undersøkelser. Det må derfor tas høyde for eventuelle feilkilder. En grundigere analyse kan være nødvendig dersom det skal gjøres mer omfattende tiltak på enkeltbygninger. Gjennom arbeidet har Byantikvaren fått god kjennskap til de enkelte bygningene. Rapportene gir noen overordnede anbefalinger og råd for hvordan de kulturhistoriske verdiene best kan ivaretas i hver enkelt bygning. Uten at konkrete tiltak er planlagt, er det likevel vanskelig å gi noe annet enn mer generelle anbefalinger basert på verneverdiene som beskrives. Vi vil derfor understreke at Byantikvaren gjerne bistår med råd når konkrete tiltak skal gjennomføres, slik at man sammen kan finne gode løsninger for både bruk, drift og vern. Vi vil i denne anledning også peke på Riksantikvarens veiledere som nyttige kilder til informasjon av mer bygningsteknisk karakter. (Se <http://www.ra.no/Veiledning>).

Følgende 32 bygninger er inkludert i dette dokumentasjonsprosjektet:

Barnehager	Administrasjonsbygg	Kulturbygg
Kalfarveien barnehage	Kommunehuset i Arna	Barnas Kulturhus
Kalmargaten barnehage	Kommunehuset i Eidsvåg	Ungdommens Hus
Nordnes bydelshus-Klosteret bhg	Kommunehuset på Nesttun	Danckert Krohn seniorsenter
Rosetårnet barnehage	Neumannsgt 1	Lysverksbygget (KODE 4)
Sletten barnehage	Strømgaten 10	Rasmus Meyers samlinger (KODE 3)
Indre Arna familiebarnehage	Hagerupsgården	Gamle Norges Bank
Laksevåg barnehage	Gamle Brannstasjon	Latinskolen
Årstad Brannstasjon barnehage	Gamle Bergen Kretsfengsel	Schøtstuene
	Det gamle rådhus	Siljustøl
	Magistratbygningen	Troldhaugen
	Bergen rådhus	Landås hovedgård
	Manufakturhuset	
	Gamle Tinghus	

En god bruk hvor kulturminneverdiene legger premisser, er også et godt langsiktig vern av bygningene. På den annen side, vil også de kulturhistoriske verdiene i bygningene gi kvaliteter til den daglige bruken.

Rapportenes oppbygning er lik og basert på våre erfaringer med tidligere kulturhistoriske rapporter. Innledningsvis har de et sammendrag av rapporten, samt definisjon av sentrale fagbegreper. Dernest følger en kort områdebeskrivelse for å sette bygningene inn i en fysisk kontekst, før selve bygningen beskrives og settes i kulturhistorisk sammenheng. Rapportene avsluttes med en vurdering av verneverdier, faglige anbefalinger og kildeangivelser, samt eventuelt kartmateriale. Hvor omfattende de enkelte delene i rapportene er, vil avhenge av kildetilfang og betydning for forståelsen av den kulturhistoriske bygningen. En del fotomateriale er tatt med i rapportene som illustrasjoner. Vi har også et mer omfattende fotomateriale som vil gjøres tilgjengelig for Etat for bygg og eiendom.

Byantikvaren takker for oppdraget og ser frem til videre godt samarbeid i forvaltningen av disse bygningsskattene.

2 Sammendrag

Rasmus Meyers Samlinger er tegnet av arkitekt Ole Landmark og stod ferdig i 1924. Bygningen ble oppført som resultat av at Rasmus Meyers barn virkeliggjorde farens drøm og donerte hele kunstsamlingen hans til Bergen kommune i 1916. Kommunen takket for gaven ved å reise den monumentale museumsbygningen. Rasmus Meyers samlinger, som nå benevnes som KODE3, er en viktig del av kunstaksen langs Lille Lungegårdsvann med Stenersens Samlinger (KODE2), Bergen kunsthall og Lysverket (KODE 4). Permanenten (KODE 1) ligger som en forlengelse ved enden av Byparken.

Bygningen regnes som et hovedverk, både i Bergensk arkitekturhistorie, men også som et av Ole Landmarks ypperste verk, og har svært høy arkitektonisk og antikvarisk verdi. Bygningen har særlig høy kulturminneverdi.

3 Vernestatus - sentrale begreper

Verneverdig: At en bygning er verneverdig betyr at den er verdt å verne/bevaringsverdig/verdt å ta vare på fordi det har kulturhistorisk, arkitektonisk eller en annen type verdi. At bygningen er verneverdig innebærer likevel ikke at den har en juridisk vernestatus.

Vernet: Når en bygning er vernet, har den en formell, juridisk vernestatus og kan ikke uten videre rives eller endres. En vernet bygning kan enten være regulert til spesialområde bevaring/hensynssone i en kommunal reguleringsplan eller fredet etter kulturminneloven (se dette). Noen bruker vern/vernet bare om det reguleringsmessige vernet og ikke om fredning, men "vernet" er egentlig en samlebetegnelse.

Fredet: Ordene fredet og vernet brukes ofte om hverandre, men fredet brukes oftest om – og bør forbeholdes for - kulturminner som er fredet etter kulturminnevernets egen særlov, kulturminneloven. Ordet brukes slik i dette dokumentasjonsprosjektet. Kulturminner kan være automatisk fredet i kraft av sin alder ("fornminner" fra før 1537, stående bygninger fra før 1650 samt sunkne skip og samiske kulturminner som er eldre enn 100 år). Yngre kulturminner kan vedtaksfredes av Riksantikvaren. Dette krever en høringsprosess og et vedtak. Hvis et kulturminne av nasjonal verdi er truet, kan Riksantikvaren eller fylkeskommunen gå til midlertidig fredning mens fredningssaken utarbeides.

SEFRAK: SEFRAK er et nasjonalt bygningsregister. Registeret skulle inneholde alle bygninger i Norge bygd før 1900. Mange steder er bygningene også evaluert med tanke på verneverdi. Registeret ble hovedsakelig utarbeidet mellom 1970- og 1990-tallet, men det ble aldri komplett, og noen steder pågår fremdeles registreringer. Navnet SEFRAK er en forkortelse for Sekretariatet for registrering av faste kulturminner i Norge, som er det organet som startet arbeidet med registreringen.

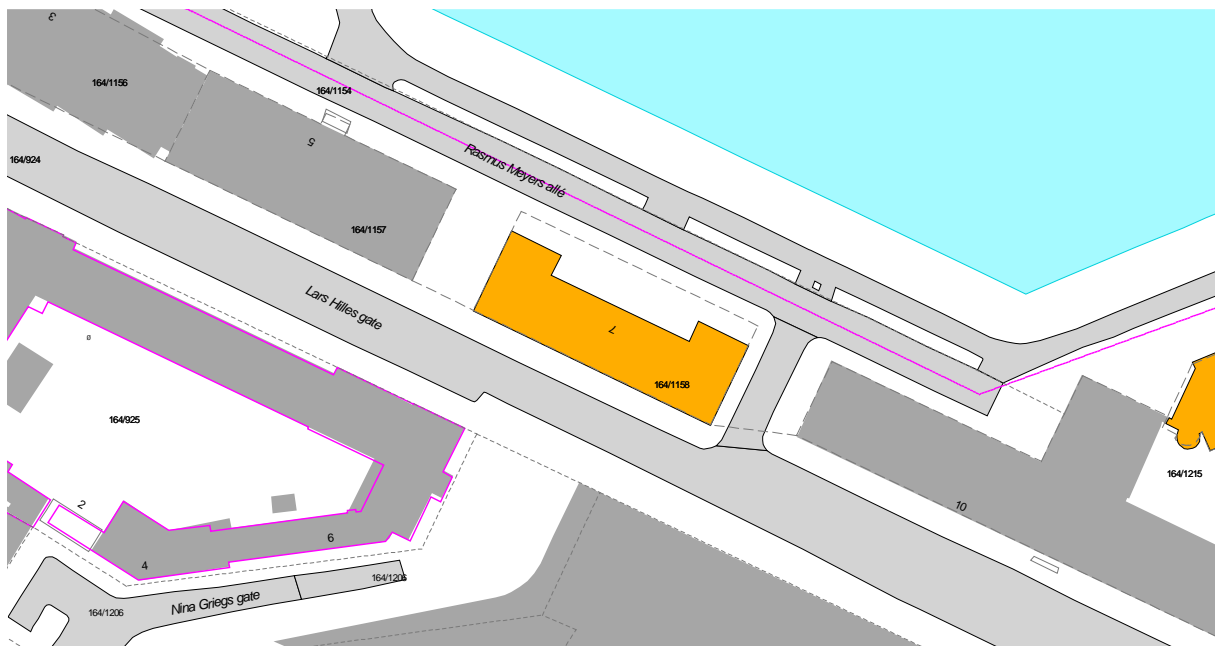
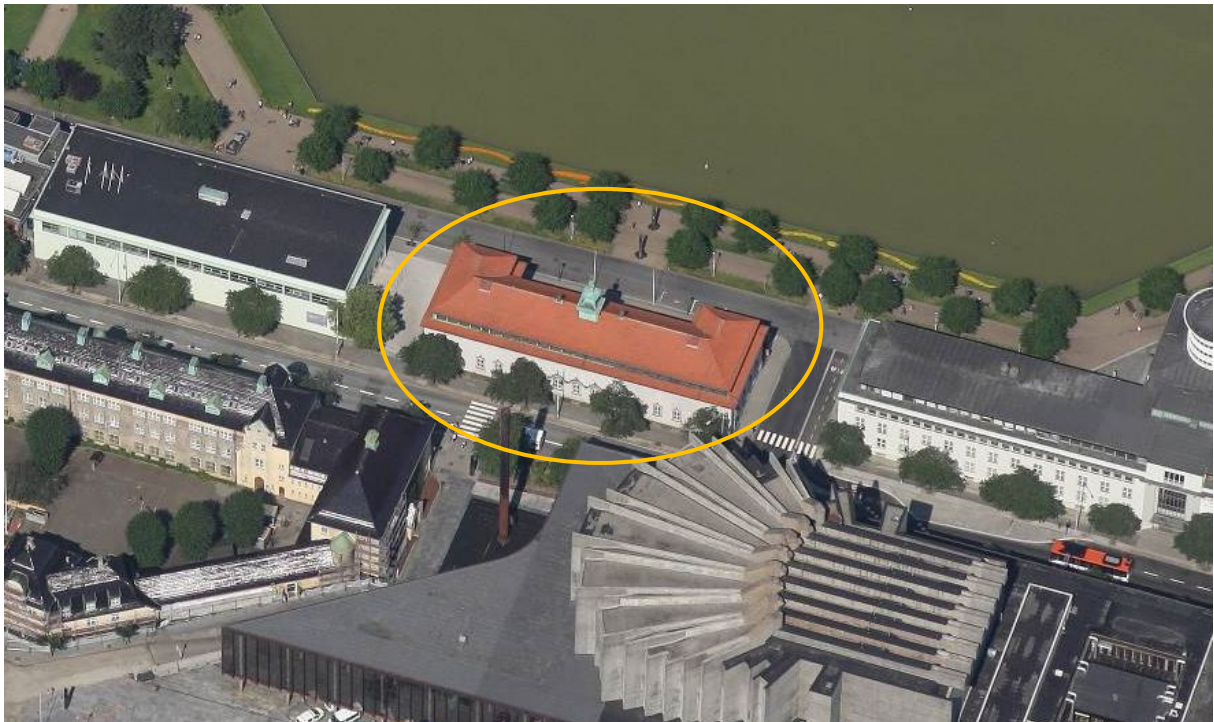
4 Områdets historie og områdebeskrivelse

Bygningen ligger mellom Lars Hilles gate og Rasmus Meyers allé, og inngår i en rekke av monumentale bygninger med høy arkitektonisk kvalitet på vestsiden av Lille Lungegårdsvann. Rekken har fått tilnavnet *Kunstaksen*, på grunn av alle museene og galleriene. Bygningen må ses i sammenheng med Lysverket (Arnesen og Darre Kaarbø, 1938), Bergen Kunsthall (Ole Landmark, 1935), Stenersen Samlingene (Sverre Lied, 1978) og Permanenten (Bucher, 1996) må ses i denne sammenheng. Bakgrunnen for oppførelsen av dette bygget var gavebrev fra Rasmus Meyers arvinger vedrørende overdragelsen av kunstsamlingene som ble meddelt Bergen kommune februar 1916. Gavebrevet hadde flere klausuler, blant annet skulle samlingene være udelelige og uavhendelige, de skulle holdes adskilt fra andre gjenstander, som en avsluttet helhet under navn av Rasmus Meyers samlinger.

Historisk og topografisk har området sett svært annerledes ut enn det gjør i dag. Små-Strømmen mellom Store- og Lille Lungegårdsvann var tidligere åpen der Strømgaten går i dag. Det ble først bygget bro over strømløpet mellom Lungegårdsmarken og Nygårdsmarkene i 1867. Store- og Lille Lungegårdsvann har blitt betydelig utfylt siden den gang.

Jernbanesporet til Vossebanen, som åpnet i 1883, gikk tvers gjennom bakgårdene på Nedre Nygård, i et gateløp som gikk mellom gatene som i dag er Lars Hilles gate og Daniel Hansens gate. Disse gatene het frem til 1920-tallet Østre- og Vestre Jernbanegate. Jernbanestasjonen lå de første tiårene på sørvestre side av Lille Lungegårdsvann og ble oppført i 1882 (revet i 1976). Lillestrømmen ble gjenfylt i 1926, og området fikk sin nåværende form.

5 Bygningen

5.1 Realia

Byggeår:	1919-24
Adresse:	Rasmus Meyers allé 7
Gnr./Bnr.:	164/1158
Bygningsnr.:	13914265
Plan-ID:	KPA planID 60910000, ikrafttrådt: 24.04.2013 KDP Sentrum planID 15780000, ikrafttrådt: 10.12.2001 ReguleringsplanID 10000, ikrafttrådt: 22.05.1919
SEFRAK-ID:	-
Askeladden-ID:	-
Vernestatus:	KPA: hensynssone Bevaring kulturmiljø jfr. retningslinje § 27.3.5

5.2 Bygningshistorie

Rasmus Meyers samlinger er tegnet av arkitekt Ole Landmark (1919-24) og er av mange blitt sett på som et av høydepunktene i hans arkitektkarriere. Bakgrunnen for oppførelsen av dette bygget var gavebrev fra Rasmus Meyers arvinger vedrørende overdragelse n av kunstsamlingene som ble meddelt Bergen kommune februar 1916, og at bystyret vedtok i oktober samme år å ta i mot gaven. Gavebrevet hadde flere klausuler, blant annet skulle samlingene være udelelige og uavhendelige, de skulle holdes adskilt fra andre gjenstander, som en avsluttet helhet under navn av Rasmus Meyers samlinger. Videre var an av klausulene at gaven kunne falle bort dersom det ikke inne fem år, februar 1921, ikke hadde lykket kommunen å skaffe samlingene endelige lokaler. I juni 1918 kom man til en avgjørelse med å lokalisere den nye museumsbygningen på et ledig tomteareal på det tidligere jernbaneområdet ved Lille Lungegårdsvann. Bystyret vedtok i møte 16/10/1919 at Ole Landmark skulle ansettes som utførende arkitekt, og at byggearbeidet straks skulle settes i gang. Det var en nasjonal begivenhet da Rasmus Meyers Samlinger ble åpnet 20. mars 1924

Plasseringen av museet må også ses i sammenheng med Lilienberg og Greves reguleringsplan for 1916-området, samt utformingen av Lille Lungegårdsvann.

Figur 1. Reguleringskart for 1916-området av Lilienberg og Greve, vedtatt 1919 (Kilde: ArcView_Vissit).

5.3 Bygningsbeskrivelse

Rasmus Meyers samlinger er en murbygning i to etasjer oppført i et nybarokk stiluttrykk. Bygningen blir sett på som et hovedverk, ikke bare for Bergens arkitektur fra denne perioden, men også for arkitekt Ole Landmark. Her finner vi igjen trekk fra den lokale boligarkitekturen både i form og materialbruk. Den solide bygningsblokken er myket opp av framstikkende sidefløyer, og den sluttede førsteetasjen kontrasteres med overlyssalens sammenhengende vindusbånd. Stiliserte historiske motiver antyder at bygningen også viderefører en ennå levende urban tradisjon.

5.3.1 Konstruksjon

Bygningen er fundamentert på betongpæler. Grunnmurene er utført i betong og det er anlagt kjeller under hele det bebygde arealet. Fasadene er oppført i 2-steins bergensk hulmur, innvendige vegger er med få unntak utført i tegl. Etasjeskiller er i jernbetong med hulstensgulv mellom 1. og 2. etasje. Krysshvelv i vestibyle og vindfang er i betong. Overlyssalene i 2 etasje (overlyset er nå blendet igjen og erstattet med kunstig led-belysning) er overdekket med armert betong konstruksjon med horisontalt glass inndelt i småfelt mellom betongdragere. De stående overlyskonstruksjonene er også utført i armert betong og isolert med ildfast materiale fra taket over – utført som åstak i konstruksjonen.

5.3.2 Fasader

Bygningen har fire eksponerte fasader som er pusset og kalket i en grålig farge. Fasadeformen er horisontal. Sokkel, balustrade, trapper, portaler, vindusomramminger og gesims er mørk, grønnlig vestlandskleberstein. Terrassen foran hovedfasaden er belagt med hardangerheller i mønster. Taket er tekket med røde, hollandske krumsten. Tårnet og den stående overlyskonstruksjonen med sprosseverket er kledt med kobber. Takrenner og nedløp er også i kobber. Hoveddøren har kobberbeslag, og besatt med forgylte messingstjerner og bronsebeslag.

Hovedfasade mot Lille Lungegårdsvann med inngangsparti er den mest artikulerte fasaden, i form av sidefløyer og en kraftig dørportal. Fasaden markeres ytterligere av den brede trappen som leder opp til terrassen, omkranset av en balustrade. Dørportalen i kleberstein har vridde søyler på hver side som bærer en arkitrav med en generøs ornamentikk i overkant. I overkant av døren er det et glassfelt med solskivedekor.

Vinduene på hovedfasaden er gruppert tre og tre slik at man får store, glatte veggfelt uten vinduer. Vindusomrammingene er i mørk, grønnlig vestlandskleberstein. Vinduene markeres i overkant av en brukket gavlprofil. Vindusformen er barokk, med fire-rams, smårutete vinduer.

Fasade mot Lars Hilles gate har tretten vinduer, relativt jevnt fordelt langs fasaden. Unntakene er vinduene på hvert hjørne; de står litt for seg selv med et større felt til neste vindu enn på resten av fasaden. Vinduene markeres med den samme brukne gavlprofilen som de øvrige fasader, med unntak av de tre midterste vinduene som har et sammenhengende «bånd» eller «girlander» som på hvert vindu krones av en morgenstjerne. Denne vindusmarkeringen markeres også bygningens midtparti på fasade mot Lars Hilles gate.

Figur 2. Fasade mot Lille Lungegårdsvann, uten sidefløyene (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 3. Fasade mot Lars Hilles gate. Her ser vi markeringen av de midterste vinduene vha «girlander» kronet med morgenstjerne i overkant av vinduene (Foto: Byantikvaren 2015).

Fasade mot nord (Bergen Kunsthall) er slett med fire vinduer med den samme brukne gavlprofilen som på hovedfasade.

Fasade mot sør (Lysverket) er identisk med fasade mot nord, men har en dør i stedet for det fjerde vinduet. I tillegg er det tre små vindusglugger med gitter foran helt i nedre kant av fasaden, disse er murt igjen. Sideinngangen her er også markert av en portal i kleberstein, men mye mer diskre enn hovedinngangspartiet. Det er de samme ornamentene som går igjen.

Figur 4. Fasade mot nord (Bergen kunsthall) med den nye rampen fra 2002 (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 5. Fasade mot sør med sideinngang og gjenmurte vindusglugger i nedre kant av fasaden (Foto: Byantikvaren 2015).

På alle fasader løper felt med overlyskonstruksjonen der sprosseverket er kledd med kobber. Gesims i kleberstein.

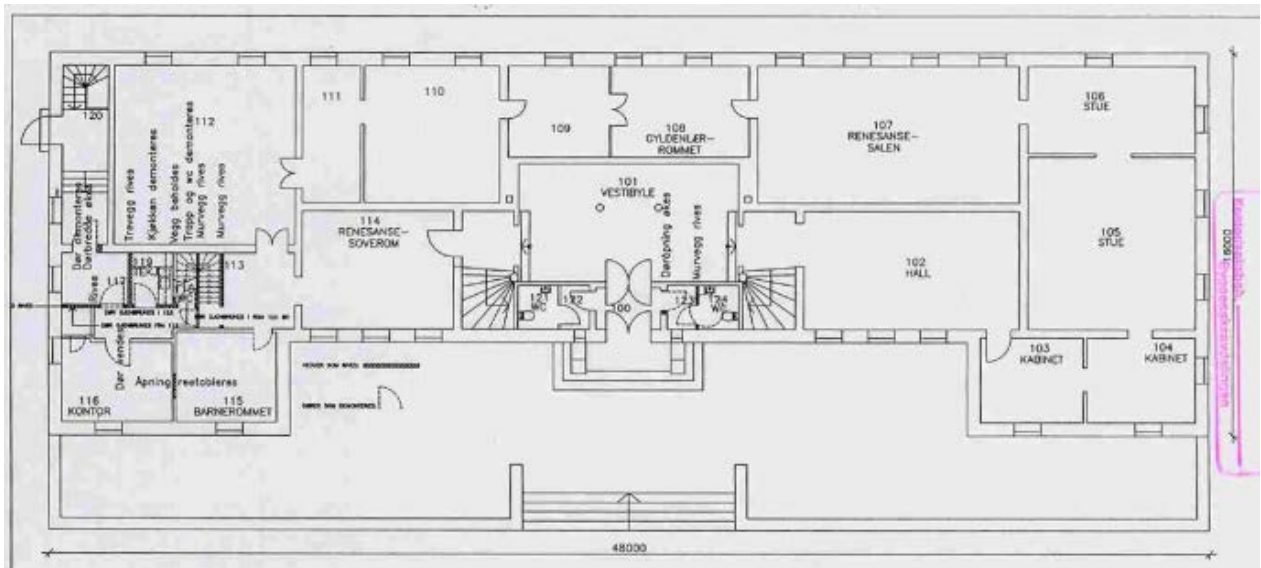
Takkonstruksjonen med tårn og overlysvindu. Taket er i to etasjer, som et setteritak, og kan minne om et pagodetak med valm og en anelse svai i avslutningen.

Figur 6. Takfasade med kobbertårn og overlysvindusbånd (Foto: Byantikvaren 2015).

5.3.3 Interiør/planløsning

Både i første og andre etasje er den opprinnelige planløsningen beholdt. Planløsningen er klassisk for et museum/galleri, og rommene er omhyggelig tilpasset kunsten og de historiske interiørene som er utstilt, både i dimensjoner og detaljer. Rommene er lagt etter hverandre, og det gir seg helt naturlig hvor man skal gå. Utstillingsrommene er for det meste konsentrert i den delen av bygningen som vender mot Lars Hilles gate, og der ligger de på rekke og rad, i en Énfilade-formasjon.

Figur 7. Planløsning første etasje (Kilde: BraArkiv).

Vestibyle, trappeoppgang og hall i 2. etasje er utført i hvit, kalket murverk med trapper og gulvdekker samt søyler og andre arkitektoniske detaljer i mørk kleber. På repositet i andre etasje er det en mur med klebersteinsprofiler og ornamentikk. Over er det overlystak. På hver side av inngangspartiet går det et dobbelt trappeløp til andre etasje, med håndløper utført i metall. Vestibylen preges av en verdig ro med skifergulv, hvitkalkede vegger, søyler og krysshvelvet tak.

Figur 8. Krysshvelvtak i vestibyle (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 9. Vestibyle med søyler og hvitkalkede vegger (Foto: Byantikvaren 2015).

Blumenthalrommet, rokokkosalen, har med unntak av vinduene, gulvdekket og taklister alle sine opprinnelige bygningsdetaljer i behold. Det vil si at fotpanel, dører med listverk, brannmurer, vegg- og takmalerier. Dette er malerier av maleren Mathias Blumenthal, som ble utført for konsul Henrik Jansen Fasmer i hans nye hus i Strandgaten, oppført etter en brann i 1756. Romdekorasjonen, som var i Rasmus Meyers eie, ble i sin helhet flyttet til Rasmus Meyers samlinger. Den består av en brannmur i stukkatur, i alt 9 brede og smale oljemalerier på lerret, et takmaleri og to supraporter. Maleriene gjengir i allegoriske fremstillinger forskjellige motiver.

Et av de største feltene fremstiller *Krigens og Fredens makter*, i form av allegorier over Englands krigerske ekspansjon i motsetning til Nederlands fredelige utvikling, som henspiller på bestillerens nederlandske konsultittel. Et annet felt fremstiller det *Brannherjete Bergen*, hvor håpet om fremgang antydes ved en havgud som peker på byens hovednæringsgrunnlag, en haug med fisk. De øvrige feltene fremstiller *Hageselskapet*, *Armoden*, *Baccus*, *Våren*, *Mercur* og *Dovenskapen*. Takmaleriet symboliserer borgerskapets idealer.

Figur 10 og 11. Motiv fra Blumenthalrommet (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 12. Taket i Blumenthalrommet (Foto: Byantikvaren 2015).

Også i *Gyllenlærersrommet* er både tapet, det gamle listverket og lerretstak gjenbrukt, slik vi leser Landmarks egen beskrivelse i *Byggekunst* 1924.

Figur 13. Her ser vi énfilade i praksis; betegnelse på det å plassere arkitekturelementer strengt etter hverandre i samme akse. Brukes oftest om dører plassert i samme gjennomløpende akse gjennom mange år (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 14. Rom med gyllenlærstapet fra Rasmus Meyers hus. Slik vi tolker Ole Landmark er både tapet, listverk og lerretstak opprinnelig (Foto: Byantikvaren 2015).

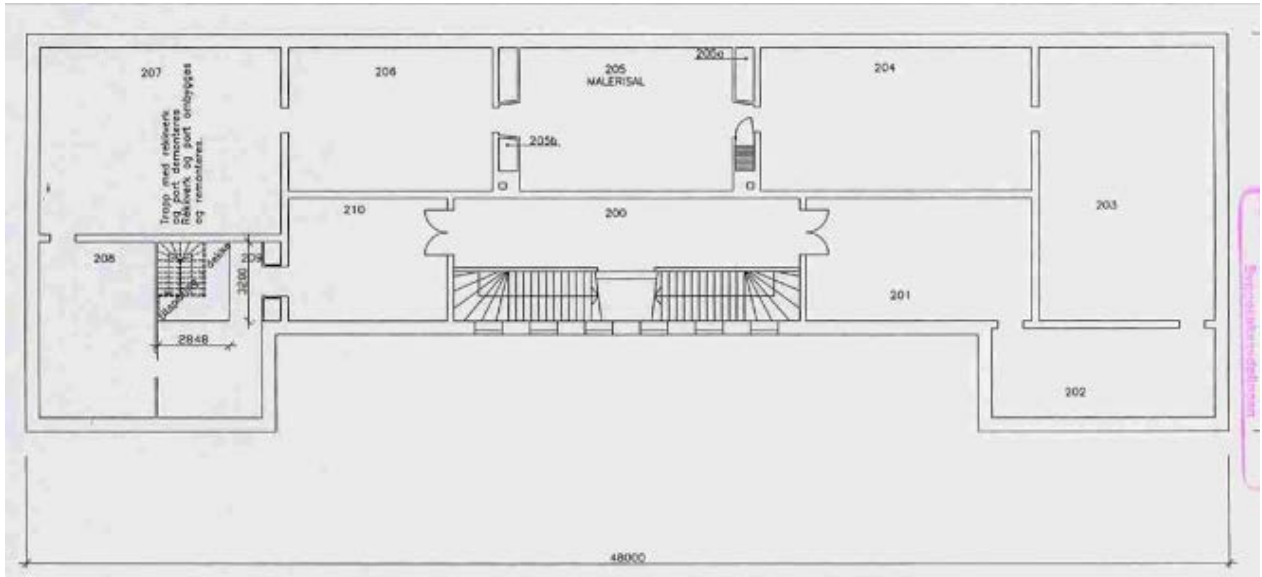

Figur 15. Sitat fra Landmarks egen beskrivelse i *Byggkunst* fra 1924: «Renæssansesalens vegge er kalkede, taket er utstyrt med kassetter i furu, delvis malt og beiset. Gulvet er avdekket stavmønstret furuplanker.» Dette rommet er en kopi (Foto: Byantikvaren 2015).

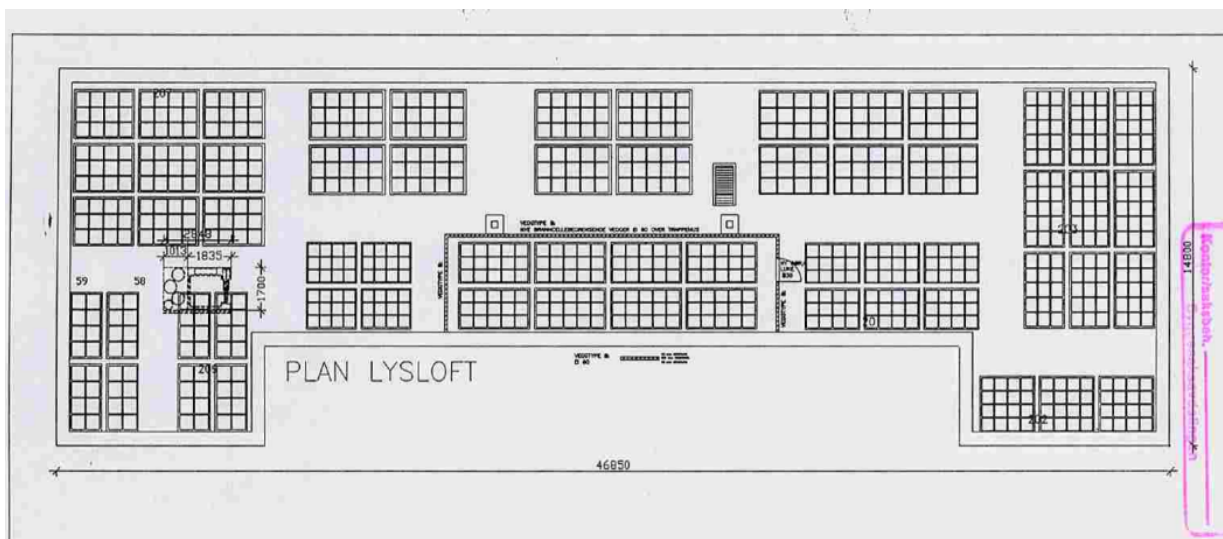

Figur 16. Virkningen av enfilade sett fra Gyllenlærrommet (Foto: Byantikvaren 2015).

Planløsning i 2. etg er mer eller mindre lik planløsningen i første etasje. Alle rommene i 2. etasje har glasstak med overlys, taket er originalt, men lyset er nå kunstig ledbelysning.

Figur 17 Planløsning andre etasje (Kilde BraArkiv).

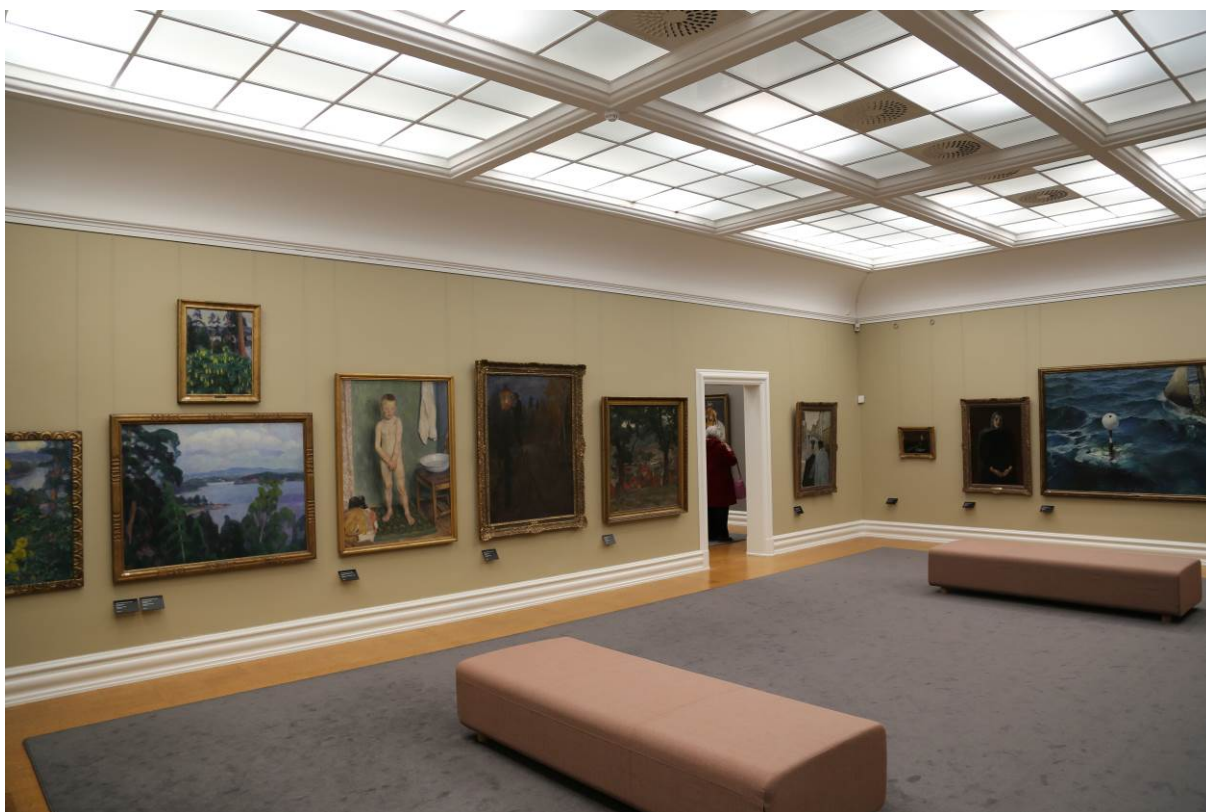

Figur 18. Plantegning over lysloft (Kilde: BraArkiv).

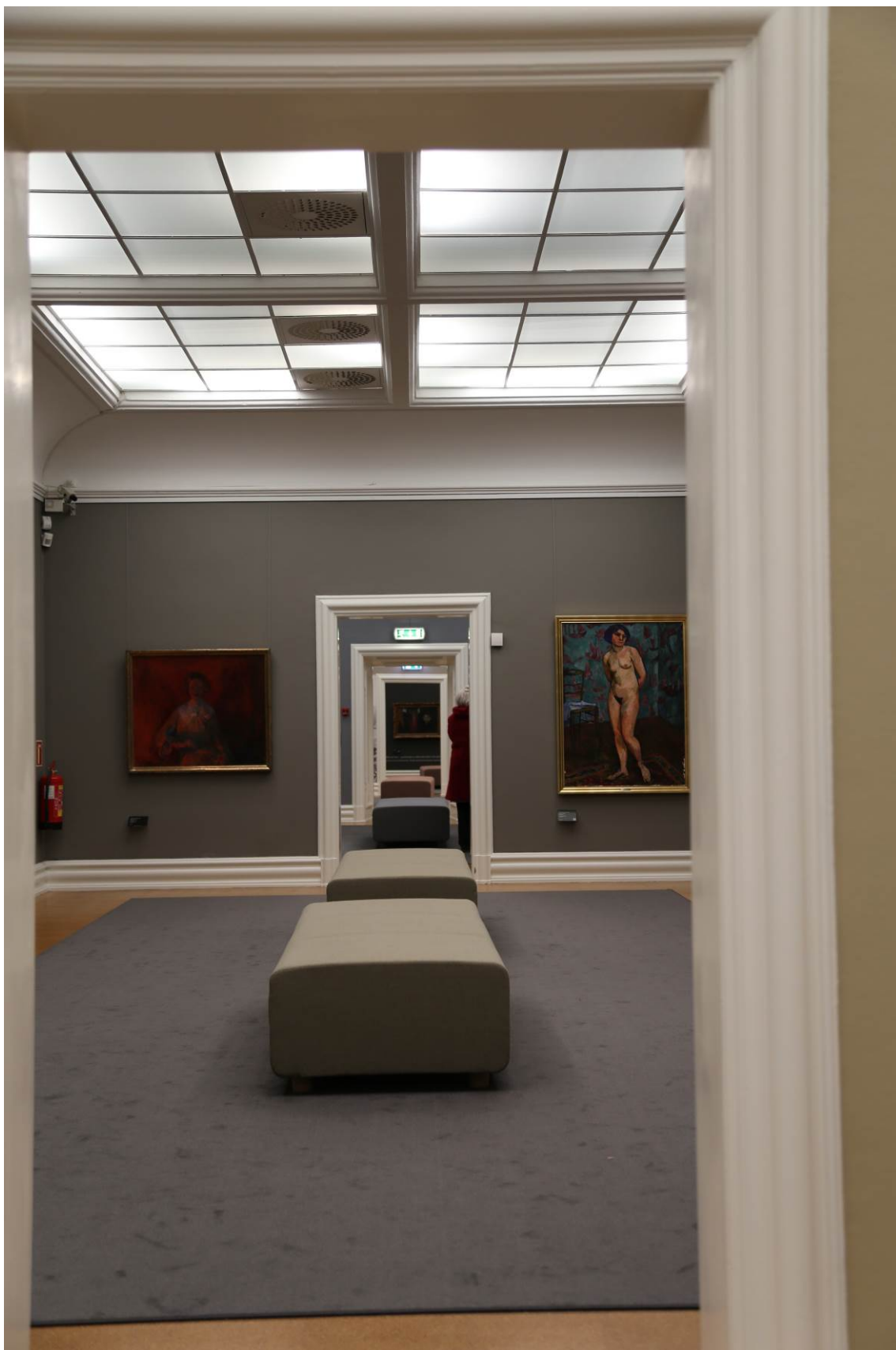
Det er kraftige profilerte gulvlister og korkgulv. Taklistene er formet som en hulkil og danner en fin overgang mellom vegg og tak med overlys.

Figur 19. Detalj av den gulvlist med profiler samt originalt korkgulv (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 20. Den største utstillingssalen i 2. etg.(Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 21. Utstillingssaler på rekke og rad – énfilade - i 2. etg. (Foto: Byantikvaren 2015).

Endringer

I 2002 ble Rasmus Meyers samlinger bygget om for bedre å sikre de verdifulle samlingene samt for å ivareta adkomst for bevegelsehemmede. Det ble etablert innbrudds- og hærverkssikring, sikring mot klimapåkjenninger, brannsikring, samt etablering av rullestolsrampe ute og inne og etablering av heis. De mest synlige endringene er etableringen av ramper og heis. Det ble etablert en relativt massiv rampe i granitt på nordsiden av bygningen. For å etablere tilgang til terrassen og videre inn i bygningen fjernet man deler av balustraden, på fasade mot nord. I tillegg ble det etablert en rampe opp mot inngangspartiet. Endringen medførte at bygningens symmetri ble noe forrykket.

Figur 22. Parti av balustrade som er fjernet i forbindelse med etablering av rampe i 2002 (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 23. Rampe fra terrasse til hovedinngang, etablert i 2002 (Foto: Byantikvaren 2015).

Når det gjelder innstalleringen av et tilfredsstillende sikkerhetsnivå, innklimaenlegg og brannsikringsanlegg er disse arbeidene gjort skånsomt og helst på usynlige steder, slik at det ikke har kommet i konflikt med bygningens arkitektoniske og antikvariske verdier. Den største

endringen er i den søndre fløyen hvor en original trapp ble fjernet og heisen ble etablert. I den forbindelse ble det også revet en murvegg og en trevegg.

Når det gjelder øvrige endringer innvendig i Rasmus Meyers samlinger, omfatter dette først og fremst overflater. De mest iøynefallende er at noen av de originale korkgulvene er skiftet og erstattet av brede tregulvplanker. Resepsjonen er flyttet til et av rommene ved siden av vestibylen. Flere av veggene i første etasje, og de fleste i andre etasje, er malt i andre farger enn de opprinnelig hadde.

Overlysvinduene er blendet igjen og erstatt med kunstig led-belysning. Dette ble gjort for bedre å kunne ivareta riktig temperatur og klima i bygningen, slik at maleriene ikke skulle ta skade. Det ble vanskelig og både beholde det originale overlysvinduet, samtidig som de klimatiske forholdene for maleriene ble godt nok ivaretatt.

5.3.4 Uteområde

Midt på fasaden mot Lille Lungegårdsvann går en bred trapp som leder opp til en terrasse med rikt ornamentert balustrade. Terrassen er belagt med hardangerskifer lagt i mønster.

Figur 24. Bred trapp som leder opp til terrasse med balustrade rundt (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 25. Terrasse med hardangerskifer lagt i mønster (Foto: Byantikvaren 2015).

Figur 26. Detalj av ornamentering (Foto: Byantikvaren 2015).

Rasmus Meyers samlinger (KODE 3) ligger ved bredden av Lille Lungegårdsvann, midt i den såkalte «kunstaksen», med Lysverksbygningen (KODE 4) mot sør, Bergen Kunsthall, Stenersen samlingene (KODE 2) og Permanenten (KODE 1) mot nord. Hovedfasaden vender ut mot Lille Lungegårdsvann og bakfasaden ut mot Lars Hilles gate. Bygningen, som er en svært viktig del av dette området, bidrar til å fullføre det helhetlige bygnings- og parkmiljøet og gir økt miljøverdi for hele området, som i tillegg til Rasmus Meyers Allé, omfatter Lille Lungegårdsvann, Byparken og Festplassen.

Figur 27. Lille Lungegårdsvann med bygningsmiljø og japanske kirsebærtrær (Foto: Byantikvaren 2015).

Rasmus Meyers samlinger må spesielt ses i sammenheng med Bergen Kunsthall (Bergen Kunstforening, 1936, også den tegnet av Ole Landmark) Den viser utviklingen i hans arkitektoniske formspråk, og at han med letthet også behersket det funksjonalistiske formspråket.

Figur 28. Bergen Kunsthall (tidligere Bergen Kunstforening), også tegnet av arkitekt Ole Landmark og oppført i 1935. Ble annektert av tyskerne under 2. verdenskrig, som satte inn vinduer i første etasje (Foto: Byantikvaren 2015).

6 Verneverdier og anbefalinger

Rasmus Meyers samlinger er et av hovedverkene i Bergensk (og norsk) byggekunst fra 1920-tallet. I tillegg regnes det som et av hovedverkene til arkitekt Ole Landmark. Bygningen har svært høy arkitektonisk og antikvarisk verdi, som enkeltverk, men det må også trekkes fram at bygningen har stor betydning for opplevelsen av bygningsrekken langs Rasmus Meyers Allé, og den miljøverdien som her skapes. Bygningen har høy identitetsverdi som enestående eksempel på mellomkrigstidens museumsarkitektur. Løsningen med et sammenhengende overlysvindusbånd gjør bygningen lesbar som nettopp det. Bygningen har særlig høy kulturminneverdi.

Anbefalinger

Bygningens hovedform med integrert uteareal i form av trapp, terrasse, balustrade og fasadeuttrykk må bevares. Originale bygningsdeler må bevares og bare skiftes dersom de er ødelagt, og med materiale og utførelse tilsvarende originalen.

Mesteparten av interiørene i Rasmus Meyers samlinger er originale, og disse må ikke fjernes eller på annen måte forringes i verdi.

Dersom det skal foretas endringer eller større rehabiliteringer, ber vi om at Byantikvaren kontaktes for å diskutere forslaget.

7 Kilder

- Byantikvarens arkiv
- Byggekunst, 1924 Ole Landmark: «Rasmus Meyers nye bygning i Bergen»
- Byggesaksarkivet
- Knut Rommetveit: Det signerte huset, Ole Landmarks arkitektur i Bergen og Haugesund
- Norge Kunsthistorie, bind VI
- Norsk kunstnerleksikon
- Bergen kommune, braArkiv.
- Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden: <https://askeladden.ra.no>
- Universitetet i Bergen, Billedsamlingen: <https://marcus.app.uib.no>
- SEFRAK
- Bygdebøker, byleksikon
- Historiske kart
- Byantikvarens Kulturminnegrunnlag
- Digitale ressurser, Bergen byleksikon,
- Billedsamlingen UIB, skråfoto, historiske flyfoto,
- Byarkivet, Statsarkivet
- Kommunedelplan for kulturminner 2010-2025, Stavanger kommune 2011.

BERGEN KOMMUNE

